

Urlop wychowawczy – podleganie ubezpieczeniom i wykonywanie dodatkowej pracy w 24 przykładach

**NIE PRZEGAP
OKAZJI!**

Serwis Płatnika ZUS

Odpowiedzi, których nie znajdziesz w innych

Odpowiedzi których nie znajdziesz w innych!

Sięgnij po magazyn i przekonaj się, jak wiele możesz zyskać:

- poznasz rozwiązania każdej, nawet niestandardowej sytuacji dotyczącej rozliczania ubezpieczeń społecznych,
- nie zapomnisz o żadnym obowiązku, który musisz wypełnić w danym miesiącu,
- sprawdzisz, jakie nowości w prawie mają największy wpływ na rozliczenia ubezpieczeń społecznych w danym miesiącu,
- zaoszczędzisz dużo cennego czasu.

**ZAMÓW PRENUMERATĘ
ROCZNĄ Z TABLETEM**

Zadzwoń już dziś do Centrum Obsługi Klienta: 22 518 29 29

Ubezpieczenia społeczne dla specjalistów

WYJĄTKOWE EBOOKI ZA DARMO DLA CIEBIE

Jeśli:

- ✓ zajmujesz się ubezpieczeniami społecznymi,
- ✓ chcesz wiedzieć o zmianach w przepisach i skutkach tych zmian w praktyce

KLIKNIJ

i pobierz bezpłatne e-poradniki!

Pobierz

Urlop wychowawczy – podleganie ubezpieczeniom i wykonywanie dodatkowej pracy – w 24 przykładach

Jakim ubezpieczeniom podlegają osoby przebywające na urloпах wychowawczych, które nie mają innego tytułu do ubezpieczenia poza urlopem wychowawczym	5
Co oznacza „inny tytuł” na potrzeby ustalania obowiązku ubezpieczeń społecznych osób przebywających na urloпах wychowawczych	5
W jaki sposób ustalić podstawę wymiaru składek za osobę na urlopie wychowawczym, która była zatrudniona na pół etatu	7
Na czym polega proporcjonalne zmniejszenie podstawy wymiaru składek w przypadku wykonywania zatrudnienia przez część miesiąca	8
Jakim ubezpieczeniom podlega osoba wykonująca na urlopie wychowawczym pracę na podstawie umowy o pracę	12
Do jakich ubezpieczeń należy zgłosić osobę wykonującą na urlopie wychowawczym dodatkowo umowę zlecenia	17
Jakie konsekwencje ubezpieczeniowe ma prowadzenie działalności pozarolniczej w czasie urlopu wychowawczego	22

Joanna Kwiatkowska
specjalista w zakresie
ubezpieczeń społecznych

Do obowiązków płatnika składek wobec osób przebywających na urlopach wychowawczych należy zgłaszanie do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych oraz ubezpieczenia zdrowotnego, ustalanie podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia, rozliczanie składek oraz sporządzanie dokumentów rozliczeniowych za takie osoby. Należy podkreślić, że w przypadku osób przebywających na urlopach wychowawczych płatnik składek wykazuje tylko należne składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz ubezpieczenie zdrowotne w odpowiednich dokumentach rozliczeniowych. Nie dokonuje natomiast wpłaty tych składek do ZUS. Co ważne, korzystanie z urlopu wychowawczego nie pozbawia pracownika możliwości podjęcia pracy (zawarcia umowy o pracę) albo rozpoczęcia innej działalności zarobkowej (zawarcia umowy zlecenia czy założenia własnej firmy). Pracownik może także podjąć w tym czasie naukę lub szkolenie. Jednak żadna z tych aktywności nie może wyłączać możliwości sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem.

Do urlopu wychowawczego ma prawo pracownik zatrudniony co najmniej 6 miesięcy. Do sześciomiesięcznego okresu zatrudnienia wlicza się poprzednie okresy zatrudnienia. Wymiar urlopu wychowawczego wynosi do 36 miesięcy. Urlop jest udzielany na okres nie dłuższy niż do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6. rok życia. Jeżeli z powodu stanu zdrowia potwierdzonego orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności dziecko wymaga osobistej opieki pracownika, niezależnie od powyższego urlopu, może być udzielony urlop wychowawczy w wymiarze do 36 miesięcy, jednak na okres nie dłuższy niż do ukończenia przez dziecko 18. roku życia.

Urlop wychowawczy jest udzielany pracownikowi w celu sprawowania przez niego osobistej opieki nad dzieckiem. W czasie urlopu wychowawczego zgodnie z art. 186² § 1 Kodeksu pracy pracownik ma prawo podjąć pracę zarobkową u dotychczasowego lub innego pracodawcy albo inną działalność, a także naukę lub szkolenie, jeżeli nie wyłącza to możliwości sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem.

Podleganie ubezpieczeniom społecznym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu

Osoby przebywające na urloпах wychowawczych podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym tylko wówczas, gdy nie mają ustalonego prawa do emerytury lub renty i nie posiadają innych tytułów rodzących obowiązki ubezpieczeń społecznych. Nie podlegają natomiast ubezpieczeniom chorobowemu i wypadkowemu.

Przez inny tytuł nie należy rozumieć tytułu, z którego dana osoba nabyła prawo do urlopu wychowawczego.

Pod pojęciem „renta” należy rozumieć świadczenia pieniężne z systemu ubezpieczenia społecznego realizowanego przez ZUS i KRUS oraz zaopatrzenia emerytalnego osób w stosunku służby (np. żołnierzy zawodowych, funkcjonariuszy Policji). Nie ma przy tym znaczenia, czy jest to renta z polskiego czy zagranicznego systemu ubezpieczenia bądź zaopatrzenia społecznego. Nie są osobami mającymi ustalone prawo do renty w rozumieniu przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych osoby pobierające rentę na podstawie przepisów prawa cywilnego (np. rentę wyrównawczą) oraz osoby pobierające rentę socjalną przyznaną na podstawie ustawy o rencie socjalnej.

WAŻNE

Innym tytułem do podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu jest wykonywanie pracy na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia czy prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej. Jeżeli zatem pracownik przebywający na urlopie wychowawczym zawrze umowę o pracę, umowę zlecenia czy rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, to będzie podlegał ubezpieczeniom społecznym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu z tego tytułu, a nie z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym.

Osoba korzystająca z urlopu wychowawczego podlega obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu. Objęcie ubezpieczeniem następuje jednak

wówczas, jeśli osoba nie podlega temu ubezpieczeniu z innego tytułu. Przez podleganie ubezpieczeniu zdrowotnemu z innego tytułu należy rozumieć posiadanie (niezależnie od tytułu do ubezpieczenia zdrowotnego, jakim jest przebywanie na urlopie wychowawczym) innego tytułu rodzącego obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego. Status członka rodziny nie zwalnia osoby korzystającej z urlopu wychowawczego z podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Podstawa wymiaru składek oraz wysokość składek

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób przebywających na urlopie wychowawczym stanowi kwota 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek. Składka w nowej wysokości obowiązuje od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku. W ten sposób ustalona podstawa wymiaru nie może być wyższa niż przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających urlop wychowawczy i nie może być niższa niż 75% kwoty minimalnego wynagrodzenia.

Za miesiące od stycznia do grudnia 2016 roku podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób przebywających na urlopach wychowawczych nie może być:

- wyższa niż 2.433 zł, tj. 60% z 4.055 zł (zgodnie z obwieszczeniem ministra rodziny, pracy i polityki społecznej z 21 grudnia 2015 r. w sprawie kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w 2016 roku oraz przyjętej do jej ustalenia kwoty prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia), oraz
- niższa niż 1.387,50 zł, tj. 75% z 1.850 zł (zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z 11 września 2015 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2016 roku).

1. PODSTAWA WYMIARU SKŁADEK EMERYTALNO-RENTOWYCH W WYSOKOŚCI 60% PROGNOZOWANEGO WYNAGRODZENIA

Iwona G. przebywa na urlopie wychowawczym od 1 lutego 2016 r. Do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe przyjmuje się wynagrodzenie wypłacone za okres od lutego 2015 roku do

stycznia 2016 roku, w którym pracownica otrzymywała stałe wynagrodzenie miesięczne w wysokości 7.000 zł. Od 1 lutego 2016 r. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym będzie odpowiadała 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia, tj. 2.433 zł.

2. PODSTAWA WYMIARU W WYSOKOŚCI MINIMALNEGO WYNAGRODZENIA

Ewa J. jest zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy od 1 marca 2014 r. z miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę (w 2014 roku – 1.680 zł, w 2015 roku – 1.750 zł). Od 1 stycznia 2016 r. przebywa na urlopie wychowawczym. Podstawa wymiaru składek za okres od stycznia 2016 roku do zakończenia urlopu wychowawczego będzie równa kwocie minimalnego wynagrodzenia za pracę, obowiązującego w danym okresie, od stycznia 2016 roku – 1.850 zł.

3. PRACOWNICA WYKONUJĄCA PRACĘ NA 1/2 ETATU

Maria P. jest zatrudniona w niepełnym wymiarze czasu pracy (1/2 etatu). Od 1 lutego 2016 r. przebywa na urlopie wychowawczym. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za okres od lutego 2015 roku do stycznia 2016 roku wyniosło 1.000 zł. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym wynosi 1.387,50 zł (musi zostać podniesiona do kwoty 75% minimalnego wynagrodzenia za pracę).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie ustala się z 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających urlop wychowawczy poprzez podzielenie wynagrodzenia osiągniętego przez ubezpieczonego przez liczbę miesięcy, w których wynagrodzenie to zostało osiągnięte. W sytuacji gdy przed upływem 12 miesięcy kalendarzowych zatrudnienia ubezpieczony skorzystał z prawa do urlopu wychowawczego, uwzględnia się wynagrodzenie uzyskane u danego płatnika składek za pełne miesiące kalendarzowe zatrudnienia.

Pamiętając o tym, że chodzi o pełne miesiące kalendarzowe, nie należy brać pod uwagę miesiąca, w którym urlop wychowawczy rozpoczął się. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy umowa o pracę została zawarta w trakcie miesiąca, a urlop rozpoczął się w miesiącu następnym. W takim przypadku

podstawę wymiaru składek z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym stanowi wynagrodzenie pracownika za miesiąc, w którym urlop ten się rozpoczął, po jego uzupełnieniu.

Ponadto, podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osoby przebywającej na urlopie wychowawczym ulega proporcjonalnemu zmniejszeniu, jeżeli:

- urlop rozpoczął się lub zakończył w trakcie miesiąca albo
- tylko przez część miesiąca osoba przebywająca na urlopie wychowawczym spełniała warunki do podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Kwotę podstawy wymiaru tych składek zmniejsza się proporcjonalnie, dzieląc podstawę za pełny miesiąc przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni podlegania ubezpieczeniom w danym miesiącu.

PRZYKŁAD 4. NIEPEŁNY MIESIĄC KALENDARZOWY ZATRUDNIENIA

Iwona F. wykonuje umowę o pracę zawartą z firmą komputerową od 24 września 2014 r. Od 2 września 2015 r. przebywa na urlopie wychowawczym. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie należy ustalić, uwzględniając wynagrodzenia wypłacone za okres od października 2014 roku do sierpnia 2015 roku. Nie uwzględnia się wynagrodzenia za wrzesień 2014 roku, ponieważ jest to niepełny miesiąc kalendarzowy zatrudnienia. Pod uwagę nie bierze się również wynagrodzenia z września 2015 roku, tj. miesiąca, w trakcie którego urlop się rozpoczął.

PRZYKŁAD 5. PROPORCJONALNIE POMNIEJSZONA PODSTAWA WYMIARU SKŁADEK

Ewelina P. pracuje w firmie budowlanej od 20 czerwca 2012 r. z wynagrodzeniem w stałej miesięcznej wysokości – 6.000 zł. Od 13 stycznia 2016 r. przebywa na urlopie wychowawczym. Gdyby przepracowała wszystkie dni w styczniu 2016 roku, otrzymałaby wynagrodzenie w wysokości 6.000 zł. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym za styczeń 2016 roku stanowi proporcjonalnie pomniejszona kwota 60% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia: $(2.433 \text{ zł} : 31) \times 19 = 1.491,19 \text{ zł}$.

Kwotę podstawy wymiaru składek należy zaokrąglić do pełnych groszy w górę, jeżeli końcówka jest równa lub wyższa od 50 groszy, bądź w dół, jeżeli jest niższa od 50 groszy.

Przy ustalaniu wynagrodzenia wypłaconego za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających urlop wychowawczy stosuje się reguły ustalania podstawy wymiaru zasiłku chorobowego określone w ustawie z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Od tej zasady są jednak wyjątki:

1. Wynagrodzenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru składek nie pomniejsza się o kwoty składek na ubezpieczenia społeczne finansowane przez pracownika.
2. Wyliczając przeciętne wynagrodzenie za okres 12 miesięcy, uwzględnia się wszystkie składniki przychodu uzyskiwane ze stosunku pracy, które nie zostały wyłączone z podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe pracownika. Nie należy zatem wyłączać m.in. nagród uznaniowych, dodatków stażowych, dodatków służbowych i funkcyjnych czy dopłat pracodawcy do dodatkowego ubezpieczenia pracownika. Uwzględnia się również te składniki wynagrodzenia, do których pracownik zachowuje prawo w okresie pobierania zasiłku chorobowego zgodnie z postanowieniami układów zbiorowych pracy lub przepisami o wynagradzaniu, jeżeli są wypłacane za okres pobierania tego zasiłku.
3. W przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu uwzględnia się, bez uzupełniania, wynagrodzenie uzyskane z umów agencyjnych, zlecenia albo umów o dzieło zawartych z pracodawcą, z którym osoba pozostaje w stosunku pracy, lub w ramach których praca jest wykonywana na rzecz tego pracodawcy, wykonywanych w okresie przyjmowanym do ustalenia podstawy wymiaru z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym.
4. Zmiana wymiaru czasu pracy nie wpływa na zmianę zasad ustalania przeciętnego wynagrodzenia za 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających urlop wychowawczy. Do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia należy przyjmować zarówno wynagrodzenie z okresu przed, jak i po zmianie wymiaru czasu pracy.

6. ZMIANA ETATU – PODSTAWA WYMIARU SKŁADEK

Magdalena W. została zatrudniona od 5 stycznia 2014 r. w pełnym wymiarze czasu pracy. Od 1 września 2015 r. pracuje na pół etatu. Od 8 listopada 2015 r. przebywa na urlopie wychowawczym. Do ustalenia podstawy wymiaru składek przyjmuje się wynagrodzenie za okres od listopada 2014 roku do października 2015 roku.

7. NAGRODY UZNANIOWE W PODSTAWIE WYMIARU SKŁADEK

Jadwiga G. przebywa na urlopie wychowawczym od 1 marca 2016 r. Do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe przyjmuje się wynagrodzenie wypłacone za okres od marca 2015 roku do lutego 2016 roku. W tym okresie otrzymywała również miesięczne nagrody uznaniowe, które stanowiły podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Mając powyższe na uwadze, oprócz wynagrodzenia również miesięczne nagrody uznaniowe podlegają uwzględnieniu w podstawie wymiaru składek z tytułu urlopu wychowawczego.

Podstawa wymiaru składki zdrowotnej

Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne osób przebywających na urlopach wychowawczych podlegających z tego tytułu ubezpieczeniu zdrowotnego stanowi kwota odpowiadająca wysokości specjalnego zasiłku opiekuńczego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, tj. 520 zł.

Ustalając podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne za dany miesiąc rozliczeniowy, nie stosuje się zasady proporcjonalnego jej zmniejszania w stosunku do okresu podlegania temu ubezpieczeniu. W przypadku gdy danej osobie został udzielony urlop wychowawczy w trakcie miesiąca, nie dokonuje się pomniejszenia podstawy wymiaru składki zdrowotnej. Składka ta jest bowiem miesięczna i niepodzielna. Składka na ubezpieczenie zdrowotne wynosi 9% podstawy wymiaru.

8. PODSTAWA WYMIARU SKŁADKI ZDROWOTNEJ W RAPORTACH

Osoba przebywająca od 14 marca 2016 r. na urlopie wychowawczym podlega z tego tytułu ubezpieczeniu zdrowotnemu. W raporcie imiennym za czerwiec 2015 roku płatnik powinien wykazać podstawę wymiaru w wysokości 520 zł (tj. pełną kwotę specjalnego zasiłku opiekuńczego).

Zgłaszanie do ubezpieczeń

Do obowiązków płatnika składek należy zgłaszanie do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym. Płatnikiem osoby przebywającej na urlopie wychowawczym jest jej pracodawca. Zgłoszenia takiego dokonuje się poprzez wykazanie ubezpieczonego w imiennym raporcie miesięcznym ZUS RCA lub ZUS RZA.

Płatnik składek nie składa zatem zgłoszeń do ubezpieczeń ZUS ZUA, ZUS ZZA z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym, ponieważ na równi ze zgłoszeniem do ubezpieczeń traktowane jest wykazanie ubezpieczonego w:

- ZUS RCA – imienny raport miesięczny o należnych składkach i wypłaconych świadczeniach,
- ZUS RZA – imienny raport miesięczny o należnych składkach na ubezpieczenie zdrowotne, w przypadku gdy dana osoba podlega tylko temu ubezpieczeniu.

Za osoby przebywające na urlopach wychowawczych podlegające z tego tytułu ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym lub ubezpieczeniu zdrowotnemu płatnik składek powinien co miesiąc sporządzać następujące raporty:

- imienny raport miesięczny o należnych składkach i wypłaconych świadczeniach ZUS RCA z kodem tytułu ubezpieczenia 12 11 XX – jeżeli osoba podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym lub emerytalnemu, rentowym i zdrowotnemu,
- imienny raport miesięczny o należnych składkach na ubezpieczenie zdrowotne ZUS RZA z kodem tytułu ubezpieczenia 12 11 XX – jeżeli osoba przebywająca na urlopie wychowawczym podlega tylko ubezpieczeniu zdrowotnemu,
- imienny raport miesięczny o wypłaconych świadczeniach i przerwach w opłacaniu składek ZUS RSA z kodem tytułu ubezpieczenia 12 11 XX i kodem świadczenia/przerwy 350, za okresy przerw w opłacaniu składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym, powstałych w związku z ustaleniem prawa do emerytury lub renty albo posiadaniem innego tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń.

Złożenie kompletu dokumentów z kodem tytułu 12 11 XX nie zwalnia płatnika (pracodawcy, zleceniodawcy) ze złożenia za daną osobę imiennego raportu o wypłaconych świadczeniach i przerwach w opłacaniu składek ZUS RSA z kodem tytułu ubezpieczenia właściwym np. dla osoby zatrudnionej na podstawie umowy o pracę (01 10 XX), kodem świadczenia/przerwy 121 (urlop wychowawczy udzielony na podstawie art. 186 § 2 Kodeksu pracy) lub 122 (urlop wychowawczy udzielony na podstawie art. 186 § 3 kp) oraz ewentualnie imiennego raportu ZUS RCA z kodem, np. pracowniczym, jeżeli za część miesiąca osoba ta miała również przychody ze stosunku pracy.

PRZYKŁAD 9. RAPORTY ZA OSOBĘ PRZEBYWAJĄCĄ NA URLOPIE WYCHOWAWCZYM

Osoba niemająca ustalonego prawa do emerytury lub renty, nieposiadająca innego tytułu do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych i niepodlegająca obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu z innego tytułu, przez cały styczeń 2016 roku przebywała na urlopie wychowawczym. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających urlop wychowawczy wynosi 2.100 zł.

Za osobę tę płatnik składek powinien złożyć:

- imienny raport ZUS RSA z kodem 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 121 za okres 1–31 stycznia 2016 r.,
- imienny raport ZUS RCA z kodem tytułu 12 11 XX, w którym wykazuje podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (2.100 zł) i ubezpieczenie zdrowotne (520 zł) oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz na ubezpieczenie zdrowotne.

Urlop wychowawczy i umowa o pracę

Wykonywanie pracy na podstawie umowy o pracę stanowi inny tytuł dla osoby przebywającej na urlopie wychowawczym. Jeżeli zatem osoba przebywająca na urlopie wychowawczym rozpocznie wykonywanie pracy na podstawie umowy o pracę, zawartej z własnym lub innym pracodawcą, to od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania będzie podlegała ubezpieczeniom społecznym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu z tego tytułu, a nie z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym. O fakcie zawarcia umowy o pracę korzystający z takiego urlopu powinien poin-

formować pracodawcę, który go mu udzielił. W tym celu składa stosowne oświadczenie. Po uzyskaniu takiej informacji pracodawca zaprzestanie bowiem naliczania za taką osobę składek ubezpieczeniowych z tytułu przebywania przez nią na urlopie wychowawczym.

PRZYKŁAD

10. UMOWA O PRACĘ W INNEJ FIRMIE – ZGŁOSZENIE DO UBEZPIECZEŃ

Osoba przebywająca na urlopie wychowawczym od 20 stycznia 2016 r. i podlegająca z tego tytułu ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu poinformowała płatnika składek, że od 1 marca 2016 r. podjęła dodatkowo wykonywanie pracy na podstawie umowy o pracę zawartej z innym podmiotem niż własny pracodawca.

Wykonywanie umowy o pracę stanowi inny tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Tym samym osoba ta od dnia nawiązania stosunku pracy, tj. od 1 marca 2016 r., do dnia jego ustania podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu umowy o pracę, a nie podlega tym ubezpieczeniom z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym. Nowy pracodawca, jako płatnik składek, jest zobowiązany zgłosić tę osobę do obowiązkowych ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych, wypadkowego i chorobowego oraz ubezpieczenia zdrowotnego.

PRZYKŁAD

11. DRUGA UMOWA O PRACĘ Z WŁASNYM PRACODAWCĄ – ZGŁOSZENIE DO UBEZPIECZEŃ

Iwona D. przebywa na urlopie wychowawczym od 15 lutego 2016 r. i podlega z tego tytułu ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu. Od 1 kwietnia 2016 r. zawarła z własnym pracodawcą drugą umowę o pracę.

Wykonywanie umowy o pracę stanowi inny tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczenia zdrowotnego. Nie ma znaczenia przy tym, czy jest to umowa o pracę zawarta z własnym pracodawcą czy z innym podmiotem. Tym samym osoba ta od dnia nawiązania stosunku pracy, tj. 1 od kwietnia 2016 r., do dnia jego ustania podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu umowy o pracę, a nie podlega tym ubezpieczeniom z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym. Pracodawca, jako płatnik składek, jest zobowiązany zgłosić tę osobę do obowiązkowych ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych, wypadkowego i chorobowego oraz ubezpieczenia zdrowotnego.

Jeżeli osoba przebywająca na urlopie wychowawczym poinformuje płatnika składek, że w okresie urlopu wychowawczego ma inny tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych (zawarła umowę o pracę) bądź ma ustalone prawo do emerytury lub renty albo ma inny obowiązkowy tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego, nie powinna być zgłaszana przez płatnika do ubezpieczeń z kodem tytułu ubezpieczenia 12 11 XX. Oznacza to, że osoba ta nie powinna być wykazywana w imiennych raportach miesięcznych ZUS RCA, ZUS RZA z kodem tytułu 12 11 XX.

PRZYKŁAD 12. UMOWA O PRACĘ W INNEJ FIRMIE – RAPORTY ROZLICZENIOWE

Joanna S. przebywa na urlopie wychowawczym od 1 września 2015 r. i podlega z tego tytułu ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i ubezpieczeniu zdrowotnemu. Od 15 marca 2016 r. zawarła z innym podmiotem niż własny pracodawca umowę o pracę, o czym poinformowała płatnika składek (własnego pracodawcę). Wykonywanie umowy o pracę stanowi inny tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, jak również inny tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających urlop wychowawczy wynosi 4.500 zł.

Płatnik składek (pracodawca, który udzielił urlopu wychowawczego) powinien złożyć za marzec 2016 roku:

- raport imienny ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 121 za okres od 1 do 31 marca;
- imienny raport ZUS RCA z kodem 12 11 XX – w którym wykaże podstawę wymiaru i składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe obliczone od kwoty 1.098,77 zł $[(2.433 \text{ zł} : 31 (\text{liczba dni marca}) \times 14 (\text{liczba dni podlegania ubezpieczeniom z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym w marcu 2016 roku})]$ oraz podstawę wymiaru (w kwocie specjalnego zasiłku opiekuńczego, tj. 520 zł) i składkę na ubezpieczenie zdrowotne. Kwotę podstawy wymiaru składek należy zaokrąglić do pełnych groszy w górę, jeżeli końcówka jest równa lub wyższa od 50 groszy, bądź w dół, jeżeli jest niższa od 50 groszy;
- raport imienny ZUS RSA z kodem 12 11 XX i kodem świadczenia/przerwy 350 za okres od 15 do 31 marca.

Płatnik składek powinien złożyć za kwiecień 2016 roku i kolejne miesiące, w których jest wykonywana umowa o pracę:

- raport imienny ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 121 za okres od 1 do 30 kwietnia.

Płatnik nie składa raportu składkowego ZUS RCA z kodem 12 11 XX, gdyż osoba ta przez cały miesiąc posiada inny tytuł rodzący obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych oraz ubezpieczenia zdrowotnego – wykonyuje umowę o pracę.

13. UMOWA O PRACĘ W INNEJ FIRMIE PO URLOPIE WYPOCZYNKOWYM – RAPORTY ROZLICZENIOWE

Maria W. korzystała z urlopu wypoczynkowego w okresie od 1 do 12 stycznia 2016 r., a następnie od 13 stycznia 2016 r. rozpoczęła przebywanie na urlopie wychowawczym. Z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i ubezpieczeniu zdrowotnemu. Od 25 stycznia 2016 r. zawarła z innym podmiotem niż własny pracodawca umowę o pracę, o czym poinformowała płatnika składek (własnego pracodawcę). Wykonywanie umowy o pracę stanowi inny tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, jak również inny tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających urlop wychowawczy wynosi 2.000 zł.

Płatnik składek (pracodawca, który udzielił urlopu wychowawczego) powinien złożyć za styczeń 2016 roku:

- raport imienny ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 121 za okres od 13 do 31 stycznia;
- imienny raport ZUS RCA z kodem 01 10 XX – w którym wykaże składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy;
- imienny raport ZUS RCA z kodem 12 11 XX – w którym wykaże podstawę wymiaru i składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe obliczone od kwoty 838,71 zł $[(2.000 \text{ zł} : 31 (\text{liczba dni stycznia}) \times 13 (\text{liczba dni podlegania ubezpieczeniom z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym w styczniu 2016 roku})]$ oraz podstawę wymiaru (w kwocie specjalnego zasiłku opiekuńczego, tj. 520 zł) i składkę na ubezpieczenie zdrowotne;
- raport imienny ZUS RSA z kodem 12 11 XX i kodem świadczenia/przerwy 350 za okres od 25 do 31 stycznia.

Płatnik składek powinien złożyć za luty 2016 roku i kolejne miesiące, w których jest wykonywana umowa o pracę, raport imienny ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 121 za okres od 1 do 29 lutego. Nie składa raportu składkowego ZUS RCA z kodem 12 11 XX, ponieważ osoba ta przez cały miesiąc posiada inny tytuł rodzący obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych oraz ubezpieczenia zdrowotnego – wykonuje umowę o pracę.

14. RAPORTY ROZLICZENIOWE

Iwona P. przybywała na urlopie macierzyńskim i pobierała zasiłek macierzyński do 5 lutego 2016 r., następnie w okresie od 6 do 10 lutego 2016 r. został jej udzielony urlop wypoczynkowy, a od 11 lutego 2016 r. przebywała na urlopie wychowawczym i podlega z tego tytułu obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i ubezpieczeniu zdrowotnemu. Od 25 stycznia 2016 r. zawarła z innym podmiotem niż własny pracodawca umowę o pracę, o czym poinformowała płatnika składek (własnego pracodawcę). Wykonywanie umowy o pracę stanowi inny tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, jak również inny tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających urlop wychowawczy wynosi 2.250 zł.

Płatnik składek (pracodawca, który udzielił urlopu wychowawczego) powinien złożyć za luty 2016 roku:

- raport imienny ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 121 za okres 11–29 lutego 2016 r.;
- raport imienny ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 311 za okres od 1 do 5 lutego 2016 r. – w którym wykazuje kwotę zasiłku macierzyńskiego;
- imienny raport ZUS RCA z kodem 01 10 XX – w którym wykazuje składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy;
- imienny raport ZUS RCA z kodem 12 11 XX – w którym wykazuje podstawę wymiaru i składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe obliczone od kwoty 1.086,21 zł $[(2.250 \text{ zł} : 29 (\text{liczba dni lutego}) \times 14 (\text{liczba dni podlegania ubezpieczeniom z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym w lutym 2016 roku})]$ oraz podstawę wymiaru (w kwocie specjalnego zasiłku opiekuńczego, tj. 520 zł) i składkę na ubezpieczenie zdrowotne;

- imienny raport ZUS RCA z kodem tytułu 12 40 XX – w którym wykaże podstawę wymiaru (w wysokości zasiłku macierzyńskiego wypłaconego w lutym 2016 roku) i składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe;
- raport imienny ZUS RSA z kodem 12 11 XX i kodem świadczenia/przerwy 350 za okres od 25 do 29 lutego.

Płatnik składek powinien złożyć za marzec 2016 roku i kolejne miesiące, w których jest wykonywana umowa o pracę, raport imienny ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 121 za okres 1–31 marca. Nie składa raportu składowego ZUS RCA z kodem 12 11 XX, ponieważ osoba ta przez cały miesiąc posiada inny tytuł rodzący obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych oraz ubezpieczenia zdrowotnego – wykonywanie umowy o pracę.

Urlop wychowawczy i umowa zlecenia

Dla osoby przebywającej na urlopie wychowawczym i podlegającej z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu wykonywanie umowy zlecenia stanowi inny tytuł do tych ubezpieczeń. Pracownica przebywająca na urlopie wychowawczym, która zawrze umowę zlecenia (z własnym lub innym pracodawcą), będzie podlegała ubezpieczeniom społecznym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu jako zleceniobiorca, a nie z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym. Ma obowiązek poinformować płatnika składek o posiadaniu innego tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczenia zdrowotnego.

PRZYKŁAD

15. UMOWA ZLECENIA Z PODMIOTEM INNYM NIŻ WŁASNY PRACODAWCA – ZGŁOSZENIE DO UBEZPIECZEŃ

Osoba przebywająca na urlopie wychowawczym od 15 grudnia 2015 r. i podlegająca z tego tytułu ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu poinformowała płatnika składek, że w okresie od 1 do 31 marca 2016 r. podjęła wykonywanie pracy na podstawie umowy zlecenia zawartej z innym podmiotem niż własny pracodawca.

Wykonywanie umowy zlecenia stanowi inny tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczenia zdrowotnego. Tym samym osoba ta w okresie od 1 do 31 marca 2016 r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu

umowy zlecenia, a nie podlega tym ubezpieczeniom z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym. Zleceniodawca, jako płatnik składek, jest zobowiązany zgłosić tę osobę do obowiązkowych ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych, wypadkowego i zdrowotnego oraz do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, jeżeli ubezpieczona złoży wniosek o objęcie tym ubezpieczeniem.

PRZYKŁAD

16. UMOWA ZLECENIA Z WŁASNYM PRACODAWCĄ – ZGŁOSZENIE DO UBEZPIECZEŃ

Pracownica spółki akcyjnej przebywa na urlopie wychowawczym. W trakcie tego urlopu spółka zawarła z nią umowę zlecenia w okresie od 1 stycznia do 31 marca 2016 r. Mimo że osoba przebywająca na urlopie wychowawczym nadal jest pracownikiem spółki akcyjnej, nie stosuje się do niej przepisu ustawy systemowej, zgodnie z którym osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia, zawartej z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, uważa się do celów ubezpieczeń społecznych za pracownika. Z tytułu zawartej umowy zlecenia podlega zatem ubezpieczeniom na zasadach obowiązujących zleceniobiorców. Osoba ta w okresie od 1 stycznia do 31 marca 2016 r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu umowy zlecenia, a nie podlega tym ubezpieczeniom z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym. Z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia obowiązkowo należy za nią odprowadzić składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i ubezpieczenie zdrowotne. Składka na ubezpieczenie chorobowe jest natomiast opłacana na jej wniosek.

Jeżeli osoba przebywająca na urlopie wychowawczym zawrze umowę o dzieło z własnym pracodawcą, w okresie wykonywania umowy o dzieło nadal podlega ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym.

PRZYKŁAD

17. UMOWA O DZIEŁO Z WŁASNYM PRACODAWCĄ

Pracownica spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przebywa na urlopie wychowawczym. W trakcie tego urlopu spółka zawarła z nią umowę o dzieło w okresie od 1 do 29 lutego 2016 r.

Mimo że osoba przebywająca na urlopie wychowawczym nadal jest pracownikiem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, nie ma wobec

niej zastosowania przepis ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych mówiący, że osobę wykonującą pracę na podstawie umowy o dzieło – zawartej z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy – uważa się do celów ubezpieczeń społecznych za pracownika. Tym samym w okresie wykonywania umowy o dzieło osoba ta nadal podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym. Samoistna umowa o dzieło nie stanowi bowiem tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych.

Gdy osoba przebywająca na urlopie wychowawczym poinformuje płatnika składek, że w okresie urlopu wychowawczego wykonuje umowę zlecenia, nie powinna być zgłaszana przez płatnika do ubezpieczeń z kodem tytułu ubezpieczenia 12 11 XX. Oznacza to, że osoba ta nie powinna być wykazywana w imiennych raportach miesięcznych ZUS RCA, ZUS RZA z kodem tytułu 12 11 XX.

PRZYKŁAD 18. UMOWA ZLECENIA Z INNYM PODMIOTEM NIŻ WŁASNY PRACODAWCA – RAPORTY ROZLICZENIOWE PRZEKAZYWANE PRZEZ PRACODAWCĘ

Osoba przebywająca na urlopie wychowawczym od 1 września 2015 r. i podlegająca z tego tytułu ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i ubezpieczeniu zdrowotnemu poinformowała płatnika, że od 18 marca 2016 r. podjęła wykonywanie umowy zlecenia zawartej na czas nieokreślony. Wykonywanie umowy zlecenia stanowi inny tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, jak również inny tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających urlop wychowawczy wynosi 9.000 zł.

Płatnik składek (pracodawca) powinien złożyć za marzec 2016 roku:

- raport imienny ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 121 za okres od 1 do 31 marca;
- imienny raport ZUS RCA z kodem 12 11 XX – w którym wykaże podstawę wymiaru i składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe obliczone od kwoty $1.334,22 \text{ zł} [(2.433 \text{ zł} : 31 (\text{liczba dni marca}) \times 17 (\text{liczba dni podlegania ubezpieczeniom z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym w marcu 2016 roku})]$ oraz podstawę wymiaru (520 zł) i składkę na ubezpieczenie zdrowotne;

- raport imienny ZUS RSA z kodem 12 11 XX i kodem świadczenia/przerwy 350 za okres od 18 do 31 marca.

Płatnik składek powinien złożyć za kwiecień 2016 roku i następne miesiące, w których wykonywana jest umowa zlecenia, raport imienny ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 121 za okres 1–30 kwietnia. Płatnik nie składa raportu składkowego ZUS RCA z kodem 12 11 XX, ponieważ pracownik przez cały miesiąc posiada inny tytuł rodzący obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych oraz ubezpieczenia zdrowotnego – wykonuje umowę zlecenia.

19. UMOWA ZLECENIA Z INNYM PODMIOTEM NIŻ WŁASNA FIRMA PO URLOPIE WYPOCZYNKOWYM – RAPORTY

Osoba przebywała na urlopie wypoczynkowym w okresie od 1 do 8 stycznia 2016 r., a następnie na urlopie wychowawczym od 9 stycznia 2016 r. Zgodnie z informacją złożoną płatnikowi, w okresie od 10 do 17 stycznia 2016 r. wykonywała umowę zlecenia. Wynagrodzenie za urlop wypoczynkowy wypłacono w styczniu. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających urlop wychowawczy wynosi 2.150 zł. Wykonywanie umowy zlecenia stanowi inny tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, jak również inny tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego.

Płatnik składek (pracodawca) powinien złożyć za styczeń 2016 roku:

- imienny raport ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 121 za okres od 9 do 31 stycznia;
- imienny raport ZUS RCA z kodem tytułu 01 10 XX – w którym wykazuje składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy;
- imienny raport ZUS RCA z kodem 12 11 XX – w którym wykazuje podstawę wymiaru i składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe obliczone od kwoty 1.040,32 zł $[(2.150 \text{ zł} : 31 (\text{liczba dni stycznia}) \times 15 (\text{liczba dni podlegania ubezpieczeniom z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym w styczniu 2016 roku})]$ oraz podstawę wymiaru (520 zł) i składkę na ubezpieczenie zdrowotne;
- raport imienny ZUS RSA z kodem 12 11 XX i kodem świadczenia/przerwy 350 za okres od 10 do 17 stycznia.

Płatnik składek powinien złożyć za luty 2016 roku i kolejne miesiące, w których jest wykonywana umowa zlecenia, raport imienny ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 121 za okres od 1 do 29 lutego. Płatnik nie składa raportu składkowego ZUS RCA z kodem 12 11 XX, ponieważ pracownik przez cały miesiąc posiadał inny tytuł rodzący obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych oraz ubezpieczenia zdrowotnego – wykonuje umowę zlecenia.

20. UMOWA ZLECENIA Z INNYM PODMIOTEM NIŻ WŁASNY PRACODAWCA PO ZASIŁKU MACIERZYŃSKIM – RAPORTY

Osoba pobrała z tytułu umowy o pracę zasiłek macierzyński w kwocie 2.500 zł za okres od 1 do 15 marca 2016 r. w marcu. Następnie od 16 marca przeszła na urlop wychowawczy. Poinformowała płatnika, że w dniach od 25 do 31 marca 2016 r. wykonywała umowę zlecenia. Wykonywanie umowy zlecenia stanowi inny tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, jak również inny tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających urlop wychowawczy wynosi 4.500 zł.

Płatnik składek (pracodawca) powinien złożyć za marzec 2016 roku:

- imienny raport ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia przerwy 311 – w którym wykazuje kwotę zasiłku macierzyńskiego;
- imienny raport ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 121 – w którym wykazuje przerwę związaną z urlopem wychowawczym;
- imienny raport ZUS RSA z kodem tytułu 12 11 XX i kodem świadczenia/przerwy 350 za okres od 25 do 31 marca;
- imienny raport ZUS RCA z kodem tytułu 12 40 XX – w którym oblicza składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy wymiaru równej kwocie wypłaconego zasiłku macierzyńskiego;
- imienny raport ZUS RCA z kodem tytułu 12 11 XX – w którym wykazuje podstawę wymiaru i składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe obliczone od kwoty 706,35 zł $[(2.433 \text{ zł} : 31 (\text{liczba dni marca}) \times 9 (\text{liczba dni podlegania ubezpieczeniom z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym w marcu 2016 roku})]$ oraz podstawę wymiaru (520 zł) i składkę na ubezpieczenie zdrowotne.

Płatnik składek powinien złożyć za kwiecień 2016 roku i kolejne miesiące, w których jest wykonywana umowa zlecenia, raport imienny ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 121 za okres od 1 do 30 kwietnia. Płatnik nie składa raportu składkowego ZUS RCA z kodem 12 11 XX, ponieważ pracownik przez cały miesiąc posiada inny tytuł rodzący obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych oraz ubezpieczenia zdrowotnego – wykonuje umowę zlecenia.

Urlop wychowawczy i prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej

Jeżeli pracownik przebywający na urlopie wychowawczym rozpocznie prowadzenie działalności gospodarczej, to będzie podlegał ubezpieczeniom społecznym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu z tego tytułu, a nie z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym. W praktyce oznacza to, że pracownik rozpoczynając w okresie korzystania z urlopu wychowawczego prowadzenie własnej firmy, będzie musiał opłacać do ZUS składki ubezpieczeniowe tak jak każdy inny przedsiębiorca. Prowadząc działalność gospodarczą, przedsiębiorca podlega z tego tytułu obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz ubezpieczeniu wypadkowemu. Obowiązkowe jest też dla niego ubezpieczenie zdrowotne. Ponadto, prowadzenie działalności daje możliwość przystąpienia do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego.

O fakcie rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej korzystający z urlopu wychowawczego powinien poinformować pracodawcę, który go mu udzielił. W tym celu składa stosowne oświadczenie. Po uzyskaniu takiej informacji pracodawca zaprzestanie bowiem naliczania za taką osobę składek ubezpieczeniowych z tytułu przebywania przez nią na urlopie wychowawczym.

PRZYKŁAD 21. ROZPOCZĘCIE PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI

Osoba przebywająca na urlopie wychowawczym od 25 marca 2015 r. i podlegająca z tego tytułu ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym poinformowała płatnika składek, że od 1 lutego 2016 r. rozpoczęła wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej.

Prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej stanowi inny tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Tym samym osoba ta od

1 lutego 2016 r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, a nie podlega tym ubezpieczeniom z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym.

Jeżeli osoba przebywająca na urlopie wychowawczym poinformuje płatnika składek, że w okresie urlopu wychowawczego rozpoczęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, nie powinna być zgłaszana przez płatnika do ubezpieczeń z kodem tytułu ubezpieczenia 12 11 XX (nie powinna być wykazywana w imiennych raportach miesięcznych ZUS RCA, ZUS RZA z kodem tytułu 12 11 XX).

22. ROZPOCZĘCIE PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI – RAPORTY PRZEKAZYWANE PRZEZ PRACODAWCĘ

Anna P. przebywa na urlopie wychowawczym od 15 listopada 2015 r. i podlega z tego tytułu ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i ubezpieczeniu zdrowotnemu. Od 21 marca 2016 r. rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej, o czym poinformowała płatnika składek. Prowadzenie działalności gospodarczej stanowi inny tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, jak również inny tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających urlop wychowawczy wynosi 5.000 zł.

Płatnik składek (pracodawca) powinien złożyć za marzec 2016 roku:

- raport imienny ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 121 za okres od 1 do 31 marca;
- imienny raport ZUS RCA z kodem 12 11 XX – w którym wykazuje podstawę wymiaru i składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe obliczone od kwoty 1.569,68 zł $[(2.433 \text{ zł} : 31 (\text{liczba dni marca}) \times 20 (\text{liczba dni podlegania ubezpieczeniom z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym w marcu 2016 roku})]$ oraz podstawę wymiaru (520 zł) i składkę na ubezpieczenie zdrowotne. Kwotę podstawy wymiaru składek należy zaokrąglić do pełnych groszy w górę, jeżeli końcówka jest równa lub wyższa od 50 groszy, bądź w dół, jeżeli jest niższa od 50 groszy;
- raport imienny ZUS RSA z kodem 12 11 XX i kodem świadczenia/przerwy 350 za okres od 21 do 31 marca.

Płatnik składek powinien złożyć za kwiecień 2016 roku i kolejne miesiące, w których ubezpieczona prowadzi działalność gospodarczą, raport imienny ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 121 za okres od 1 do 30 kwietnia. Płatnik nie składa raportu składkowego ZUS RCA z kodem 12 11 XX, ponieważ pracownik przez cały miesiąc posiada inny tytuł rodzący obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych oraz ubezpieczenia zdrowotnego – prowadzenie działalności gospodarczej.

23. PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI I ZASIŁEK MACIERZYŃSKI W TYM SAMYM MIESIĄCU – RAPORTY

Osoba pobrała zasiłek macierzyński ze stosunku pracy za okres od 1 do 14 lutego 2016 r., a następnie od 15 lutego 2016 r. przebywa na urlopie wychowawczym. Wyplacono jej zasiłek macierzyński za styczeń w styczniu. Nadal wykonuje działalność gospodarczą, którą rozpoczęła od 3 września 2014 r.

Płatnik składek (pracodawca) powinien złożyć za luty:

- imienny raport ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 311 za okres od 1 do 14 lutego, w którym wykazuje kwotę wypłaconego zasiłku macierzyńskiego;
- imienny raport ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 121 za okres od 15 do 29 lutego;
- imienny raport ZUS RCA z kodem tytułu 12 40 XX za okres od 1 do 14 lutego – w którym oblicza składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy wymiaru równej kwocie wypłaconego zasiłku macierzyńskiego.

Płatnik nie będzie sporządzał raportu ZUS RCA z kodem tytułu ubezpieczenia 12 11 XX, ponieważ pracownica nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz zdrowotnemu z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym z uwagi na fakt, że ma inny tytuł do ubezpieczeń (wykonywanie działalności gospodarczej).

Płatnik składek powinien złożyć za marzec 2016 roku i kolejne miesiące, w których ubezpieczona prowadzi działalność gospodarczą, raport imienny ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 121 za okres od 1 do 31 marca. Płatnik nie składa raportu składkowego ZUS RCA z kodem 12 11 XX, ponieważ pracownik przez cały miesiąc posiada inny tytuł rodzący

obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych oraz ubezpieczenia zdrowotnego – prowadzenie działalności gospodarczej.

24. ZASIŁEK MACIERZYŃSKI, URLOP WYPOCZYNKOWY, A POTEM PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI NA URLOPIE WYCHOWAWCZYM – RAPORTY

Beata K. przebywała na urlopie macierzyńskim i pobierała zasiłek macierzyński do 3 marca 2016 r., następnie w okresie od 4 do 16 marca 2016 r. został jej udzielony urlop wypoczynkowy, a od 17 marca 2016 r. przebywała na urlopie wychowawczym i podlega z tego tytułu ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i ubezpieczeniu zdrowotnemu. Od 25 marca 2016 r. rozpoczęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, o czym poinformowała płatnika składek (własnego pracodawcę). Prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej stanowi inny tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, jak również inny tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających urlop wychowawczy wynosi 1.950 zł.

Płatnik składek (pracodawca) powinien złożyć za marzec 2016 roku:

- raport imienny ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 121 za okres od 17 do 31 marca 2016 r.;
- raport imienny ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 311 za okres od 1 do 3 marca 2016 r. – w którym wykazuje kwotę zasiłku macierzyńskiego;
- imienny raport ZUS RCA z kodem 01 10 XX – w którym wykazuje składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy;
- imienny raport ZUS RCA z kodem 12 11 XX – w którym wykazuje podstawę wymiaru i składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe obliczone od kwoty 503,22 zł $[(1.950 \text{ zł} : 31 (\text{liczba dni marca}) \times 8 (\text{liczba dni podlegania ubezpieczeniom z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym w marcu 2016 roku})]$ oraz podstawę wymiaru (520 zł) i składkę na ubezpieczenie zdrowotne;
- imienny raport ZUS RCA z kodem tytułu 12 40 XX – w którym wykazuje podstawę wymiaru (w wysokości zasiłku macierzyńskiego wypłaconego w marcu 2016 roku) i składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe;

- imienny raport ZUS RSA z kodem 12 11 xx i kodem świadczenia/przerwy 350 za okres od 25 do 31 marca.

Płatnik składek powinien złożyć za kwiecień 2016 roku i kolejne miesiące, w których ubezpieczona prowadzi działalność gospodarczą, raport imienny ZUS RSA z kodem tytułu 01 10 XX i kodem świadczenia/przerwy 121 za okres od 1 do 30 kwietnia. Płatnik nie składa raportu składowego ZUS RCA z kodem 12 11 XX, ponieważ osoba ta przez cały miesiąc posiada inny tytuł rodzący obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych oraz ubezpieczenia zdrowotnego – prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej.

Podstawa prawna

- § Art. 4 pkt 2 lit. a, art. 6 ust. 1 pkt 1, 4, 5 i 19, art. 8 ust. 1 i 2a, art. 9 ust. 6, art. 11 ust. 1 i 2, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1, 2, 4 i 13, art. 16 ust. 8, art. 18 ust. 5b i 14, art. 22 ust. 1, art. 36 ust. 1, 2 i 2a oraz art. 41 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2015 r. poz. 121 ze zm.).
- § Art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a, c, e i pkt 32, art. 66 ust. 2, art. 69 ust. 1, art. 73 pkt 15, art. 74 ust. 1, art. 75 ust. 15, art. 79, art. 81 ust. 8 pkt 10, art. 85 ust. 15, art. 86 ust. 1 pkt 13 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2015 r. poz. 581 ze zm.).
- § Ustawa z 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (tekst jedn.: Dz.U. z 2015 r. poz. 2008 ze zm.).
- § Art. 186 § 1, 2 i 3 oraz art. 1862 § 1 ustawy z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz.U. z 2014 r. poz. 1502 ze zm.).
- § Art. 36–47 ustawy z czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jedn.: Dz.U. z 2014 r. poz. 159 ze zm.).
- § Art. 16a ust. 6 ustawy z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2015 r. poz. 114 ze zm.).
- § Rozporządzenie Rady Ministrów z 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad oraz trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. nr 78, poz. 465 ze zm.).

- § Rozporządzenie ministra pracy i polityki społecznej z 23 października 2009 r. w sprawie określenia wzorów zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, imiennych raportów miesięcznych i imiennych raportów miesięcznych korygujących, zgłoszeń płatnika, deklaracji rozliczeniowych i deklaracji rozliczeniowych korygujących, zgłoszeń danych o pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze oraz innych dokumentów (Dz.U. nr 186, poz. 1444 ze zm.).
- § Rozporządzenie Rady Ministrów z 11 września 2015 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2016 roku (Dz.U. z 2015 r. poz. 1385).
- § Obwieszczenie ministra rodziny, pracy i polityki społecznej z 21 grudnia 2015 r. w sprawie kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w 2016 roku oraz przyjętej do jej ustalenia kwoty prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia (M.P. z 2015 r. poz. 1292).

WARTO ZAPAMIĘTAĆ

- ▶ Urlop wychowawczy jest udzielany pracownikowi w celu sprawowania przez niego osobistej opieki nad dzieckiem. W czasie urlopu wychowawczego zgodnie z art. 186² § 1 Kodeksu pracy pracownik ma prawo podjąć pracę zarobkową u dotychczasowego lub innego pracodawcy albo inną działalność, a także naukę lub szkolenie, jeżeli nie wyłącza to możliwości sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem.
- ▶ Osoby przebywające na urloпах wychowawczych podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym tylko wówczas, gdy nie mają ustalonego prawa do emerytury lub renty i nie posiadają innych tytułów rodzących obowiązki ubezpieczeń społecznych. Nie podlegają natomiast ubezpieczeniom chorobowemu i wypadkowemu.
- ▶ Innym tytułem do podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu jest wykonywanie pracy na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia czy prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej. Jeżeli zatem pracownik przebywający na urlopie wychowawczym zawrze umowę o pracę, umowę zlecenia

czy rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, to będzie podlegał ubezpieczeniom społecznym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu z tego tytułu, a nie z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym.

- ▶ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie ustala się z 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających urlop wychowawczy poprzez podzielenie wynagrodzenia osiągniętego przez ubezpieczonego przez liczbę miesięcy, w których wynagrodzenie to zostało osiągnięte. W sytuacji gdy przed upływem 12 miesięcy kalendarzowych zatrudnienia ubezpieczony skorzystał z prawa do urlopu wychowawczego, uwzględnia się wynagrodzenie uzyskane u danego płatnika składek za pełne miesiące kalendarzowe zatrudnienia.
- ▶ Pamiętając o tym, że chodzi o pełne miesiące kalendarzowe, nie należy brać pod uwagę miesiąca, w którym urlop wychowawczy rozpoczął się. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy umowa o pracę została zawarta w trakcie miesiąca, a urlop rozpoczął się w miesiącu następnym. W takim przypadku podstawę wymiaru składek z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym stanowi wynagrodzenie pracownika za miesiąc, w którym urlop ten się rozpoczął, po jego uzupełnieniu.
- ▶ Do obowiązków płatnika składek należy zgłaszanie do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym. Płatnikiem osoby przebywającej na urlopie wychowawczym jest jej pracodawca. Zgłoszenia takiego dokonuje się poprzez wykazanie ubezpieczonego w imiennym raporcie miesięcznym ZUS RCA lub ZUS RZA.
- ▶ Gdy osoba przebywająca na urlopie wychowawczym poinformuje płatnika składek, że w okresie urlopu wychowawczego wykonuje umowę zlecenia, nie powinna być zgłaszana przez płatnika do ubezpieczeń z kodem tytułu ubezpieczenia 12 11 XX. Oznacza to, że osoba ta nie powinna być wykazywana w imiennych raportach miesięcznych ZUS RCA, ZUS RZA z kodem tytułu 12 11 XX.

Kierownik Grupy Wydawniczej:
Agnieszka Konopacka-Kuramochi

Wydawca:
Marlena Prószyńska

Redaktor prowadząca:
Marta Strupińska

ISBN 978-83-269-5220-3

Nr produktowy 2 BC 66

Copyright © by Wydawnictwo Wiedza i Praktyka sp. z o.o.
Warszawa 2016

Skład i łamanie: Triograf Dariusz Kołacz
Wydawnictwo Wiedza i Praktyka sp. z o.o.
ul. Łotewska 9a, 03-918 Warszawa
tel. 22 518 29 29, faks 22 617 60 10

Niniejszy e-book chroniony jest prawem autorskim. Przedruk materiałów bez zgody wydawcy jest zabroniony. Zakaz nie dotyczy cytowania publikacji z powołaniem się na źródło. Zaproponowane w niniejszym poradniku wskazówki, porady i interpretacje dotyczą sytuacji typowych. Ich zastosowanie w konkretnym przypadku może wymagać dodatkowych, pogłębionych konsultacji. Publikowane rozwiązania nie mogą być traktowane jako oficjalne stanowisko organów i urzędów państwowych. W związku z powyższym redakcja nie może ponosić odpowiedzialności prawnej za zastosowanie zawartych w poradniku wskazówek, przykładów, informacji itp. do konkretnych przypadków.